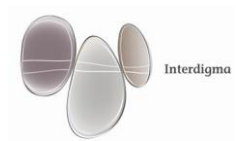

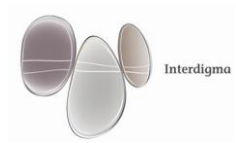
Checklist risicobewustzijn

Spelregel	Wat heb ik afgesproken?	Wat moet ik nog afspreken?
1. (Ver)Storingen hebben voorrang ("wees terughoudend met versimpeling")		
2. Gepreoccupeerd zijn op fouten en mislukking mag ("bagatelliseer niet")		
3. Interactie gaat voor papier en e-mail ("georganiseerde dialoog móet")		
4. Leren wordt zonodig gefaciliteerd ("weet wat ontwikkelbaar is en wat niet")		
5. Er is een <i>level playing field</i> ("hiërarchie en autoriteit doet er niet toe")		

1. *(Ver)Storingen hebben voorrang* - iedere storing, elke onverklaarbare variatie in de *performance*, hoe klein ook, kan erop wijzen dat deelnemers zich niet vrij en veilig voelen om afwijkingen, eigenaardigheden en potentiële *bloopers* bespreekbaar te maken.
2. *Gepreoccupeerd zijn op fouten mag-* door deelnemers regelmatig uit te nodigen bij zichzelf en anderen na te gaan of zij eenzelfde beeld hebben bij wat er uitgewisseld is over wat er (te) complex, (te) instabiel en (te) onvoorspelbaar is, creëert individuele en collectieve opmerkzaamheid
3. *Interactie gaat voor papier en e-mail* - papier en e-mail zijn ondersteunend aan het proces, om afspraken vast te leggen. Daaraan vooraf gaat altijd de interactie tussen partijen en personen, bij voorkeur vis-à-vis, voor een optimale uitwisseling en wederzijdse begripsvorming.
4. *Leren wordt zonnodig gefaciliteerd* - een proces doet een beroep op het vermogen van mensen tot leren en ontwikkelen. Wie het been moet bijtrekken, wordt daartoe in staat gesteld. Een ondersteunende grondhouding naar elkaar is een *must*. De gemeenschappelijke kernwaarde is 'bewuste aandacht voor risico's' waarbij een nieuw gevoel van urgentie ontstaat.
5. *Er is een level playing field* - in een georganiseerde dialoog doet iedereen gelijkwaardig mee. Hiërarchie en autoriteit doet er niet toe, alle bijdragen uit de organisatie / groep, ook de scepticus, de iconoclast of de criticus zijn welkom. Het is immers zaak dat zoveel mogelijk perspectieven op tafel komen.

Stap	Focus	Actie(s)
1. Adress	Adresseer de actie om tot een risicoverkenning te komen.	
2. Launch	Lanceer het voornemen om de risico's te verkennen; zorg voor een hefboomwerking bij de procesdeelnemers en hun (in)formele organisaties.	
3. Engage	Creëer committment door het verzamelen en uitwisselen van informatie.	
4. Relate	Expliciteer verbanden tussen oorzaken en omstandigheden en reflecteer met elkaar hierop met wederzijds respect voor elkaars referentiekader.	
5. Transform	Stel met elkaar de doelen en gewenste ontwikkel- en handelingsperspectieven vast en de benodigde sleutelwaarden.	

Wees ALERT: risicobewustzijn

Risicobewust handelen impliceert anticiperen op risico's die zich *kunnen* voordoen. Wie voorgaande spelregels incorporeert in zijn procesaanpak is al een aardig eind op weg, bewust om te gaan met de risico's die hij kan tegenkomen. Om dat nog verder te concretiseren, is ALERT handelen in een vroeg stadium, dat wil zeggen al bij het opspannen van de procesruimte, geboden. Dat valt in vijf stappen uiteen:

1. Adress

Adresseer de actie om tot een risicoverkenning te komen. Wie zijn er in het proces betrokken (direct, indirect, (nog) niet)? Wie zijn nu nog niet betrokken, maar straks mogelijk wel? In welke organisaties zijn ze werkzaam? Van welke (in)formele verbanden maken ze deel uit?

Instrumentatie: actorenanalyse, BBR-benadering, expert judgement, interviews, collegiale consultatie

2. Launch

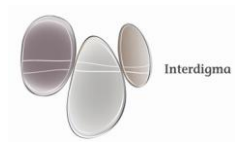
Lanceer het voornemen om de risico's te verkennen; zorg voor een hefboomwerking bij de procesdeelnemers en hun (in)formele organisaties. Wat is er nodig om de urgentie te voelen, hoe zorg je ervoor dat betrokkenen het heet onder de voeten krijgen? Wie heb je per sé nodig voor een zo integraal mogelijke verkenning? Welke prioriteit krijgt het (ook in de lijn) en wat betekent dat voor betrokkenen?

Instrumentatie: sturen op Thema en Toon, aansluiten bij Tij; verkopen-zonder-macht

3. Engage

Creëer commitment door het verzamelen en uitwisselen van informatie.

Welke informatie en / of vermoeden was aanleiding voor het ALERT? Waar liggen mogelijke faaloorzaken? Waar zitten raakvlakken en afhankelijkheden? Hoe organiseer je de uitwisseling van informatie?

Instrumentatie: multi-criteria analyse, causaal veldmodel stap 1: waar liggen mogelijke faaloorzaken? Hoe concreet kunnen we die maken? Small of Large Scale Interventions?

4. Relate

Expliciteer verbanden tussen oorzaken en omstandigheden en reflecteer hierop. Welke obstakels en onzekerheden liggen erin besloten? Wat kán er fout gaan, en wat mág absoluut niet fout gaan? Welke oorzaken en omstandigheden zijn nu reeds aan te pakken, c.q. moeten nu worden aangepakt?

Instrumentatie: SWIFT, beslisprocedures; causaal veldmodel stap 2

5. Transform

Stel met elkaar de doelen en gewenste ontwikkel- en handelingsperspectieven vast. Vergeet de sleutelwaarden en -normen niet. Wie pakt wat aan? Hoe worden de taken verdeeld? Is eenieder voldoende toegerust om zijn taak te realiseren? Zo nee, wat moet er dan nog gebeuren? Hoe zien we toe op het naleven van de afspraken?

